

JA NØKY MIDI YIKTANIJA'AYIDØØ JA HEBREØS JAA'DYF

Dios U'nk køjxp adøm ja Dios Teety xmigajpxyim

¹ Janch tigach idø'øn ja Dios Teety y'ijty n̄ankyl'ijxyiyi, ku dø'øn ja kyugajpxy ttukniŋawiwya'ñ pøni ti jaty idø'øn ja tyukmadowampy ja møjaa'dyøjkti. ² Ixyamním idø'øn ja kyø'øm U'nk kugajpxy tø tkexy. Y'U'nk køjxp idø'øn ja Dios Teety ojts tuki'iyyi tyik'øyi ja naajx jøts ja tsajp, jøts nay ja y'U'nk tø ttagidøjkiguixy kox kida'ak midi ja wyinaty tø tyik'øyi. ³ Ja Dios U'nk idø'øn tn̄ankyl'ejxip ja Dios Teety ja myøj'ajtin, jøts nayi ja' ja tn̄ankyl'ejxip sa dø'øn ja Dios Teety t'ixy; nay ja'ats ja myøkwinmaq'añ ja myøk'ayuujk tpatanaagyøjxp tuktsajp'agida'aky ja pikta'aky midi ja Dios Teety tø tyikøjy. Ja Dios Teety ja møöt yikutuky y'aga'ngyøjø'øm jam tsajpjotp, ku adøm ja ya jawyeen tø x'ukyikpojkpiwaaçchim.

Jawaani møj ja Dios U'nk, ka'ap ja qankilis jade'endi

⁴ Tø ja Dios U'nk jawaani møj wyimbiidsimy jøts ja Dios Teety y'ankilis ne'egi ka', ja'agøjxp ku ja Dios U'nk tø tmidañ jawaani møj ja kutujk. ⁵ Jabi niujuunixi ja Dios Teety tkanimäay tu'uk ja y'ankilis yide'en:

Mets idø'øn n'U'nk'ajtpy;

øts mets ja jujky'ajtin t̄i nmø'øy,
 ni ja Dios Teety tkanimaamyi tu'uk ja y'ankilis:
 Øts me n'u'nk'atp,
 jøts øts me xeety'atp.

⁶ Yide'ents tø wyami ku ja myøjtu'umts U'nk tø
 xaniguejxyim ya naxwiñ:
 Wan niðuki'iyi øts ja n'ankilis mwindsø'øgiyi.

⁷ Ku ja y'ankilis tnimadyajkmi, yide'en ja Dios
 Teety wya'añ:

Øy øts ja n'ankilis o sa nnanky'ejxiyit,
 nayide'en sam ja pojin, uk sam ja jøøn yowin.

⁸ Kuts ja y'U'nk tnimadyaq'aky yide'ents ja
 tnimaamyi:

Xemikøjxp me Dios U'nk mgutujk y'ity;
 tiy mets mgutujk ja mdiidyu'unin y'ity.

⁹ Mdsøky'ajtpy mets ja tyibiyi jøts ka' x'ejxwa'añ ja
 ka'øybi;

paty ja mDios Teety jawaani øy ja jotkujk'ajtin tø
 mmø'øyi,

jøts ni ka'ap jade'en o pøn tø yiktuñ.

¹⁰ jøts nayide'en wyami:

Mets Dios U'nk, tø xanibiktaajkiguixy tuki'iysi ku yø
 naxwii'ñit tø xyikøjy,

jøts mgø'jotp ja tsajp tø pyidsimy.

¹¹ Køxtip naxtip yø', jøts mets xemikøjxp me mdañ.
 Nayide'en yø yjattit sam wet pyachi;

¹² jøts mets ja xpøkjø'økt ane'eky ade'kxy, jøts
 jadigojk xyikjemyit xyik'øyit.

Mets idø'øn xemikøjxp jade'eñim m'ejtp, nijuuni
 xøøw mets mdsinaq'yin kyakixy.

¹³ Jøts nijuuni ja Dios Teety tu'uk ja y'ankilis
 tkanimaay:

Ya yikutuk n'aga'ngyøji'jy,

kunimts mets mmidsep nduktekpya'an'att.

¹⁴ Dios Teety idø'øn myidundiñ níduki'i yí ja ąnkilis, nayí Dios Teetyts kajxidip jøts tpudøkidit pøn jaty ja nítso'ok'ajtín tkupøkwandip.

2

Ka'ap ja nítso'ok'ajtín ngamøjpiktaajkin

¹ Ja'agøjxp idø'øn nyikmøja'am nyikøjxpa'am pøni sa tø nmadø'øyim jøts kidi ja nwínmaaq'ñ nyiktigajchim, tu'ugyi ja nyikyø'øyim. ² Tø dø'øn ja ayuujk yjanchwìndiy midi ja ąnkilis ja israelit jaal'y tyukmadowdi, pøn jatyts ja tkabadundøø, yiktiidyundi ja', jøts ja ayo'on yikmøødyøø sam idø'øn pyaat'atyiyí. ³ Pøni jade'endam ja yjajttøø, sudsots adøm idø'øn ndejint nga'ayo'ombaqajtindit pøni ka'ap adøm ja møj nítso'ok'ajtin nmøjpiktaajkyim? Jabi jawyeenxi ja nwindsøn'ajtim kø'øm tø tnigajpxy, pønts ja tpatmadoojojidøø, tøts ja ayuujk ja jawyeen tiibyøkti jøts ja tø ttsøønidi, jitsnim øøts ja tø xukmadøø. ⁴ Tøts ja Dios Teety nayide'en kø'øm tyaky ja ejxpajt ku dø'øn ja y'ayuujk ja wyindiy, ku ijxyimbí ka'ijxyimbí tyiknaxkida'aky, nayide'en ja Dios Espíritu Santo tø xmø'øyim ja møk'ajtín sam ja kija' tø xamidsøjkyim.

Nayide'en ja Jesucristo yjaa'yjajty sam ja myigu'uk naxwii'ñit jaal'y

⁵ Ja tsinaa'yin ja jujky'ajtín midi memp ja'tp Cristo køjxp, midi øts ixyam nnigajpxy, ka'ap ja ankilstøjk ja mibaat tniwindsøn'attit. ⁶ Jabi yide'enxi ja David ja Dios Teety t'ajot'aty jøts ja tø tjaadyañ:

¿Tyimbyøn idø'øn yø jaa'y'ajtp ku yø niwine'en xkaja'dyigøy?

¿Ti tyimbyøn idø'øn yø naxwii'ñit jaa'y midi oo'kp tigøøpy ku yø xmijotigøy?

⁷ Tø yø waani x'atsyk'amutski jøts tø x'atsmøjpiktaq'aky ja m'ankilis,

ixyamts ne'egi jawaani møj tø xmø'øy ja møj'ajtin jøts ja øy'ajtin,

⁸ jøts tuktsajp'agidaq'aky tyikutujkøxt.

Ku dø'øn ja Dios tuki'iyi tø ttagidøjkiguixy ja jaa'y, niti dø'øn ja tø tkayiktañ midi ja jaa'y kya'ana'amp. Ots ja yjade'eni, ka'animts adøm n'ijxyim ku tuki'iyi myimadooguixyi.

⁹ N'ijxyindipts adøm ja Jesús pøn ja Dios Teety waani tø t'atsyk'amutski, ni ja ankilis tø tka'atsmibaaqt'aty. Tøts ixyam tmøøgyojmi ja møj'ajtin jøts ja windsø'jkin jawaani møj, ja'agøjxp ku ja o'jkin ja tø tkupiky, ku ja Dios Teety ja jade'en tø tyamidsøkyiyi jøts adøm ja xku'o'jka'ant.

¹⁰ Dios Teety køjxp tuki'iyi y'ijty, jøts tum ja' idø'øn paat'ajtiyip; ja'ats ja Dios Teety chøjkpy jøts nayide'en ja y'u'nk ja myaay tpaaattit ja øy'ajtin. Paty idø'øn ja Dios Teety tø ttamidsøky ja nwindsøn'ajtim Jesucristo jøts ja y'ayo'owin jøts ja y'o'jkin jade'en ttuktabajañaxy, sa dø'øn ja naxwii'ñit jaa'y y'ejxidi tyiyidi, jits jade'en jawaani øy xukja'gyukant sudso ja nitsoojkin nbajtint.

¹¹ Jabi nay ja'axi ja tyeety'ajtip pøn jaty tø pyojkpiwaq'atsti, jøts nay ja'ats ja tyeety'ajtmip pøn yikpojkpiwatssp. Paty ja Dios U'nk tkadatsø'ødyuñ ku adøm ja xmiga'axa'am, ¹² sam jap wyaañ nøkyjøtpy:

Mets Dios Teety idø'øn nnimadya'akp ku øts ja
 nmiga'ax nmigajpxt,
 jøts tu'ugyi øø wyinaty n'iy mets køjxp.
13 Jøts nayide'en jap jaabyety wyamí:
 N'awejax'etp øts ja Dios Teety.
 Jøts abiky ñømgojmi:
 ḥxyam ø møøt n'u'nk n'unajk, midi øts ja Dios Teety
 tø xmø'øy.

14 Jade'en sám ja naxwii'ñit jaa'y ja jujky'ajtin
 tmøøt'ajttøø, ja'agøjxp idø'øn ja nwindsøn'ajtim
 Jesucristo yjaa'yjajty jøts jade'en ja o'jkin
 tkupøkt, jøts jade'en tmimajada'aky ja miku'
 midi ja o'jkin tniewindsøn'ajtp. **15** Jade'en ja
 nitso'ok'ajtin xuktajotkujk'ajtint jøts jade'eñi
 dø'øn ja o'jkin nga'uktsø'jkiñant. **16** Wa'ats
 yikja'gyuki ku ja nwindsøn'ajtim ja' tkanimiñ
 jøts ja ąnkilis tpudøkit, jabi tum naxwii'ñit jaa'yxi
 ja ja'ayi ñimimpy, pøn teety'amøjkopk'ajtip ja
 Abraham. **17** Ja'agøjxpts ja nayide'en yjaa'yjajty
 sám ja myigu'uk naxwii'ñit jaa'y, jøts jade'en
 t'ayo'ext sám nayide'en ja Dios Teety tpadun'ett,
 ku ja kyø'øm o'jkin ja ttayikpojkpiwa'ach ja
 naxwii'ñit jaa'y. Ja'agøjxp idø'øn ja amuum
 ndeety'ajtyindi. **18** Tø dø'øn ja jawyeen ttanaxy
 ja ayo'on, ja winmaaq'ñ, jøts nayide'en yikxon tø
 yikwinmaaq'ñ'ixy, paty idø'øn myayi ja pudøjkin
 pøn jaty nayide'en ya jajtøp kubajtip.

3

Jawaani möj ja Jesús, ka'ap ja Moisés

1 Kunuu'kxy mee migu'uktøjkti, meetspi
 dø'øn mbaat'ajtiyip jøts yikxon x'ejxtit ja

Cristo Jesúś, pøn tø nyiktaniguexyindi jøts pøn
ndeety'ajtyindip, ja'agøjxp ku meets idø'øn ja
Dios Teety tø mwi'ijxyidi jøts ja mja'atiyidit.
2 Ejtp ja Jesúś tiy ja Dios Teety tmimadøy pøni
ti ja tø tyaguwaniyi, sám ja Moisés nayide'en
tu'ugyi tmiduuñ ja Dios Teety mä ja janchja'wibi
jamdi. **3** Jawaani möjts ja Jesúś ja wyindsø'jkin
pyaadyi jøts nika' jade'en ja Moisés, nayide'en
idø'øn ja tpaaty, sa jawaani möj yikwindsø'ogi ja
tøjkojpi jøts nika'ap ja tøjk jade'en. **4** Ots idø'øn ja
ja'a'y may yjadøjkojtí, tum ja Dios Teety tuki'iyi
tø ttanibiktaagi wine'en ijty tuktsajp'agida'aky.
5 Janch øy idø'øn ja Moisés yjatuuñ, ku ja
janchja'wibitøjk ttukmadøy ja Dios kyajpxy
y'ayuujk, pøni ti dø'øn ja wyinaty tyunwampy
ja Dios. **6** Tu'ugyiits adim ja Cristo xpawinmäa'yim
wine'en adøm njanchja'wa'am, ja'agøjxp ku ja
tkøjø'ømit'ajtkixy, pø Diosxi ja' ja y'u'nk. Ja' tsojkip
jøts mok ja wìnmaa'ñ nbiktaajkint, jits jotkujk
n'awejaxint ja øy'ajtin midi memp midi ja'tp.

Ja janchja'wibi pyoo'kxinxøøwdi Dios wyingujkp

7 Paty yide'en ja Dios Espíritu Santo wya'añ, sám
jap jaabyety y'ity nøkyijxpy:

Pøni mmadøøpy meets ja Dios Teety kyajpxy
ixyam,

8 kidi jade'en mgujuun'atti sám ja ja'a'y ttundi jam
abak etjotp, ku tkagupøjkti ja Dios,

jøts ja yuwy'ajtin nugo ttaguyajtidi.

9 Jam øts idø'øn ja m'apteteety m'aptaqak
xwinmaa'nmyøk'ejxti,

øyi ja tja'ejxti tjanija'widi ja ijxyimbi ka'ijxyimbi wixijkxy jumøjt midi jaty øts jam njatungunajxpy.

¹⁰ Paty øts idø'øn n'atsmi'ambøjkti, wínets ø nwaañ: "Ejtp mee mjadigøy m'anmi'ja'wingøjxp, jøts ka'xtsojkti jøts øts ja nduu' xpaduujnidit."

¹¹ Ja' øts idø'øn ja ndami'ambøjkti, jøts ø nwandaajky ku kyatøkidit ma øts ja n'uktamidsøjkti.

¹² Migu'uktøjkti, nay'ejx'etidim tu'uk jadu'uk, jøts xkamajtstu'uttit ja Dios ja yikjujky'ajtpi, jøts ja' ejtp xjanchjawidit. ¹³ Nay jaakjamnim ja xøøw ja jumøjt, nagyajpxjot'amøjkiyidi xem yám jabom jabom, jøts ja pøky mgawin'øønidit, jøts ja Dios ejtp xmimado'odit. ¹⁴ Pøni tu'ugyi nyikyo'oyim ja janchja'win pøni sa ja tø nyiktso'ondaqajkyim, kuwani ja Cristo møøt nbøajtin ja øy'ajtin.

¹⁵ Paty xja'myatstít ku ja ayuujk wyø'añ: Pøni mmadøøpy meets ja Dios Teety kyajpxy ixyam,

ka'ap nayide'en mgujuun'attit sam ja ttundøø pøn ja Dios Teety tkamimadoodøø.

¹⁶ ¿Pønts idø'øn ja Dios kyajpxy tjamadoodøø jøts ja tka'ukpaduniðøø? Ja' dø'øn jade'en adøtsti pøn ja Moisés yik'awa'atspidsøøm jam Egipto etjotp. ¹⁷ ¿Pønts idø'øn ja Dios myijotma'jt wixijkxy jumøjt? Ja'ats idø'øn jade'en jajttøø pøn jaty poktyundi, jøts ja jamyi abæk etjotp y'oo'ktøø. ¹⁸ ¿Pønts idø'øn ja Dios tyamiwøndaqajki ku ja kyatøkidit ma dø'øn ja Dios wyinaty tø y'uktamidsøkyidi? Ja' dø'øn ja'adi pøn tkamimadowdi ja Dios. ¹⁹ Ixyats adøm n'ijxyim,

ja'agøjxp ja øy'ajtin ja tkapaattøø ku ja Dios ja tkamibøjktøø.

4

¹ Ka'anim ja tpaatty jøts adøm ja Dios Teety nmøøtnøjkxna'ant poo'kxpi, paty idø'øn tsø'øgi jawi ndsinaqal'yinditnøm ja ku wyinaty pøn niðu'ugin kyanaxy. ² Nayide'en adøm tø nyiktukmadø'øyim ja nitsoojkin ayuujk, sam ja møjaa'dyøjk yjayiktukmadowdi; ka'apts ja ti øy'ajtin tpaatti ja kuxi ja tkamibøjktøø øy ja tjamadoodøø. ³ Adømts idø'øn ja Dios Teety møøt nbøajtint ja poo'kxin ku adøm ja tø nmibijkyim, jabi yide'enxi ja Dios kø'øm tø wya'añ:

Ja'agøjxp øts idø'øn ja nmi'ambøjkti ku øts ja xkamibøjktøø,
jøts øts ndyimñimy ku nijuuni xøøw
xkamøøtpoo'kxtit.

Jade'en idø'øn ja Dios wya'añ, øy ja wyinaty ja tyunk tø tjayik'abajtyini ku ja wyinaty tuki'iyyi tø tyikojkixy, jøts t'agajpxujky jøts ja tpaattit ja poo'kxin pøn mimadoojip; ⁴ po' japxi nayide'en jaabyety y'ity ti dø'øn ja Dios Teety tyuun kyiwixujk xøøw:

Poo'kx ja Dios kyiwixujk xøøw ku ja tyunk tyik'abajtiyii'ñ.

⁵ Jøts nayide'en jap jaabyetymi:

Ka'ap øts ja xmøøtpoo'kxtit pøn xkamibøjktip.

⁶ Ka'anim ja jaal'y ñiga'pxidi jøts tpaattit ja poo'kxaajk, øy ja tø tjamadowdi ja nitsoojkin ayuujk, ka'ap ja poo'kxaajk ja tø tpaatti ku ja tø kyamadowdi; ⁷ paty ja Dios Teety jadu'uk ja xøøw ja et tø tnigajpxy midi adøm ixyam n'ijxyindip

ndsinqaq'yindip, jabi Davidxi dø'øn ja Dios kyajpxy yiktumpy ku ja wyaq'añ sā jap jaabyety y'ity nøkyijxpy:

Pøni mmadøøpy meets ja Dios kyajpxy ja y'ayuujk, kidi xkamibøkti.

⁸ Ku ja Josué jeexyip ja israelit jaq'y ja poo'kxin ti tmøøñi, ka'ap ja Dios Teety jeexyip jadu'uk ja xøøw ja et tnigajpxy mā ja poo'kxin yikyakt.

⁹ Patyts idø'øn y'awejx'ityiyi ja kunuu'kxy poo'kxin, níduki'iyi pøn ja Dios tjanchja'widip.

¹⁰ Pøn ja Dios Teety møøt pyøø'kxy, nayı tø ja wyinaty ya naxwiiñ tyikixy ja y'ødyu'unin. Jotkujk idø'øn ja pyoo'kxnit sám ja Dios pyøø'kxy ku tyik'abajtiyii'ñ ja tyunk tuktsajp'agida'aky.

¹¹ Kuwanits nmijotigø'øyindit jøts ja'abi poo'kxin niјum nbøajtindit, jøts nipøn tkabadu'unt ja jaq'y pøn tkamibøjkti ja Dios.

¹² Jabi xemikøjpxi ja Dios Teety y'ayuujk y'ity, jøts jawaani wenk yiktsaachi myøk'ajtingøjxp, niti tsujx adsow jøpi jade'en kyayiktsaachi, ja kuxi tyimyja'aty anmija'winjotp jøts jade'en tnønky'ijxyiyi pøni ti yiktunwøamp uk yikwiñmaq'ñ'ajtp. ¹³ Niti dø'øn ja Dios tkayu'uchjawi, tyumnija'wigyijxpy ja' tuki'iyi jøts ja' idø'øn wyinaty nwinguwa'jka'amp jøts ndsinqaq'yin ndagidøjkant.

Ja Jesucristo idø'øn tu'uk møjteetywindsøn

¹⁴ Ja Jesús midi dø'øn Dios U'nk'ajtip, ja' adøm idø'øn njawanimøjteety'ajtyindip, ja'ats idø'øn ja Dios Teety tø twinguwa'agi, paty adøm idø'øn ja nDiosja'myajtsin møk nyik'ejtint.

¹⁵ Xja'gyuka'amp adøm ja Jesús midi dø'øn

møjteety'ajtp, ja'agøjxp ku ja tnijäwi sa adøm ndsinäqayim ya. Pø tøxi ja nayide'en ja ka'owyinmäa'ñ yjayikmø'øy jøts ja tø tkagupiky, jøts jade'en ja pøky tø tkatuñ. ¹⁶ Tja'myejchimts ja Dios, jøts wan tninijkxyim jotkujk jøts n'amido'owint pya'ayo'owingøjxp ja pudøjkin ma ngamajadaajkyim.

5

¹ Wi'ijxy idø'øn jam israel kajpkøjxp, tu'uk jadu'uk ja teety, jøts tø yikpikta'aky ja'a'gyudanaabyi, jøts ja jiyujk'øøky ja Dios ttawindsø'øgidit ttawinjäwidit jøts idø'øn ja ja'a'y pyøky ñiwa'adsiyit jøts ja Dios tmaa'kxt. ² Kumi nayide'en yø teetyti pyojkpitumbijaa'yidi, paty yø tja'gyukidi pøn jaty tsuj kadsinaadyip jøts pøn jaty tundigøødyip; ³ ja'agøjxpts idø'øn ja wyindsø'jkin tpikta'akti ku ja nayide'en pyojkpitumbijaa'y'ajtti, jøts ku ja ja'a'y tkudanidi.

⁴ Ni pøn ja kø'øm kyananktyeetypidsimyi; ja Dios Teety idø'øn ja møøjyip, jøts nay ja' idø'øn tkunuu'kxp tkuwamp sam yiktuñ ja Aarón pøn myidu'ukpi møjteety'ajti ja israelit ja'a'y. ⁵ Nayide'en yjajty ja Cristo; ka'ap ja kø'øm ñankmyøjeetypidsøjmi, ja Dios Teety ja møøjyí ku dø'øn ja ñimaajyí:

Mets idø'øn n'U'nk'ajtpy;

øts mets ja jujky'ajtin ya tø nmø'øy.

⁶ Jøts ku nayide'en ja Dios Teety wyaamäa:

Mets idø'øn xemikøjxp møjteety'atp,

jøts jade'en mdu'unt sam ja Melquisedec ttuñ.

⁷ Møk ja Cristo ja Dios Teety twingajpxajky tmìnuu'kxajky ku ya chïnaay naxwiiñ, jøts twinjiy

twinyaajxy ja Dios Teety, midi tmøøt'ajtp ja kutujk jøts ja o'jkin tkapqatt tka'ext, jøts ja Dios Teety myadoojoji ku ja tu'ugyi yikxon t'ajot'aty. ⁸ Kuwaní dø'øn ja Cristo ja ayo'on tkupøjkì sám adøm, øy ja yjaDios U'ngi, kuwaní ja tø tnank'y'ijxi ja mado'owin; ⁹ kuts ja jade'en tja'gyukiyiñ ja naxwiiñit ayo'on, jade'ents tmibaaat'ajty sudso ja yiknitsoojkin ka'pxy tmo'ot pøn jaty ja mimadojyip, ¹⁰ ja'agøjxp ku møjteetywindsøn ja Dios Teety wyinaty tø pyiktajkniyi sám ja Melquisedec y'ijty tyeety'aty.

Yik'ejxtip ja janchja'win ku ja jotmøñ yikmajt-stutnit

¹¹ Kajaanim ja kyayiknigajpxy ya'atpi ayuujk ja'agøjxp ku meets yjawí xkaja'gyukiwyáañ, jade'en'ampyts inet idø'øn ja yjawí ngajatt sudso ndukmado'odit. ¹² Meetspik idø'øn jeexyip mdakyikyuujnidip ja mmigu'uktøjkti, kawinaaq xøøw ja m'ixpøjkin xjayikyø'øñidi jøts ni jade'enbaat xkaja'gyukidinim ja ixpøjkin midi ka' mabaat chepi. Ne'egi jade'en meets yjawí mwimbejtni sám ja mutsku'nk ja'ayi ja che'tsknøø tkupiky, jøts ka'ap ja kaaky ja tojx ja ttsøky. ¹³ Maxu'ngin idø'øn ndejint wyinmay pøn tkaja'gyukipnim sudso n'øchinqa'yint, kuts ja nduk'ixpøkwá'anin midi niwyaani tsep ka'ap ja tkupiky, nayide'en idø'øn ja' sám ja maxu'nk ja'ayi tkupiky ja che'tsknøø jøts ka'ap ja wenkpi jiikxy. ¹⁴ Pønts tjajtnip t'ixa'at ja øybi uk ja kya'øybi, ja'ats ja Dios y'ixpøjkin tnijawíwyangøjxp øy ja wine'en yjatsepi jøts yikja'gyukit.

6

¹ Jade'en nyiktqaq'nint pøni ti jaty jawyeen tø nyiktukmadø'øyim, ku ja Cristo tø njanchja'wa'am, jøts ja Dios yja' njaaknija'wigyojint jøts ja ja'gyukin nmøøt'ajtint. Ka'ap ja nugo ngajpxjimbejtint ngajpx'adøjint sudso nmajtstuujtint ja ka'øy chinqa'yin, midi ja o'jkin tukpatp, jøts sudso ja Dios njanchja'windit, ² jøts pøni ti dø'øn nøbajtin'ajtp, pøni sudso ja'a'y tkunuukxy ja myigu'uk, jøts sudso ja ja'a'y yujkpyøktit jadigojk, jøts sudso ja tiidyu'unin y'ett. ³ Paty adøm nja'uknijawigyojint pøni ti jaty yiktukmado'owimp, pøni jade'en ja Dios xamidsøjkyim.

⁴ Ku pøn ja'a'y tuk'oqkyi tø ttajotkujktøki ja Dios y'ixpøjkin, ku ja Espíritu Santo tø yikwiyidi yikejyidi ⁵ jøts ja Dios kyajpxy nekim tø t'ukupøkti, jøts nayide'en tø tyatøkiyidi ja Dios chojkin ja myøk'ajtin midi ixyam jøts midi xemikøjxp ejtp. ⁶ Pøni tø ja tja'dyigøydi ja Dios jøts ja kyø'øm ka'øchinqa'yin ja tø t'awimbetidi jadigojk, nisudso ja kya'ukjotimbejtnidit ku ja Dios U'nk ja kyiruspajtin jade'en nugo ttaguyajtidi, jits ja nugo o magama' ttaxe'ekti. ⁷ Jade'ents ja yjatti sam ja naajx ku tyu'uy, y'uktichp nøø, kuts ja pikta'aky jam yikxon y'ity jøts ja tyikjotkujk'aty pøn jaty tø ñe'epiti. Dios idø'øn ja kunuu'kxip ja naajx. ⁸ Kuts ja pikta'aky ja tkayik'ity, ku nugo ujts jøts kujp tyik'ity, tits ja wya'qant, ka'ap ja y'øy. Mi'ambøjkipts ja Dios ja'jøtsnim ja yiknitsa'att.

Jade'en idø'øn ndejint ja naaxwii'ñit ja'a'dyi.

Ja awejx'ajtin midi jotkujk xyik'ejiimp

9 Ots ø migu'uktøjk jade'en njakajpxy, njanchja'wipts øts, ku meets ja Dios tø mgunuukxyiyi, ku tø myikmo'odi ja nitso'ok'ajtin.

10 Pø janch tiyxì ja Dios jiits ka'ap ja mdajaa'dyigøyidit pøni ti jaty meets ja tø xuujni, jøts ku ja tø xuk'ejxti wine'enin ja xtsojkti, ku ja mmigu'uk midi nayide'en tjanchja'widip ja Jesùs tø xpudøkidi, midi meets ixyam mjaaktun'adichpñim. **11** Ja'ats øø ndsøjkpy, jøts meets jade'en mdsinaq'yin xyikyø'ødyit jotkujk jøts tsuj, kunim ja øy'ajtin xpaattit midi m'awejxtip. **12** Ka'ap øø ndsøky jøts mee mnuux'ookt, ja' øø ndsøjkpy jøts ja jaa'y xpa'ejxitit pøn jaty ja øy'ajtin tpaattip y'awejx'ajtingøjxp ku ja Dios tjanchjawidi.

13 Jade'en ja møjaa'y Abraham yjajty ku ja Dios tyamini'adso'owiyi ja øy'ajtin. Kyø'øm jujky'ajtin ja Dios tyakajpx, ja'agøjxp ku wyinaty niøøn jawaani møj kya'ity; **14** xjats yide'en ja Abraham yiknimqay: "Ngunuu'kxp mets, jøts ja m'u'nk m'ap nyiknamayit." **15** Tuda'aky ja Abraham ja t'awejx'ijty midi idø'øn ja Dios ñigajpx, jøts ja Dios ja myøøjyi midi wyinaty tø tyamidsøkyi. **16** Ku jaa'y tigati ttamøjtøkiwya'andi ttajanchtøkiwya'andi, ja' ja y'agajpxtip pøn jawaani møj, jøts ja nisa kya'ukyiknimañañidit. **17** Paty idø'øn ja Dios ojts ja kyajpxy tyimyiktañ, jøts ja yikjanchjawit ja y'ayuujk, jøts ku ja tuki'iyi tpadu'unt pøni ti jaty ja wyinaty tø ttamidsøky ja jaa'y. **18** Majtsk idø'øn ja wiñmaa'ñ midi ja Dios myøøt'ajtpy jøts ka'ap ja taay'ajtingøjxp ttuñ; tu'uk ja wyandøajkin midi adøm idø'øn xamidsojkimp, jøts tu'uk ja

kyajpxy y'ayuujk midi ja awejx'ajtin xmø'øyimp ku ja wyandaajkin ja tpadu'unt. Jade'ents adøm ja Dios xyikjotkujk'ajtyim, jøts n'awijxyimpts adøm pøni ti dø'øn xmø'øyimp. ¹⁹ Ya'at awejxin adøm idø'øn ja n'amija'win tu'ugyi xyik'ejtindip, sam ja kudiibyajt tu'ugyi tyik'ity ja pikta'aky, midi'its adøm idø'øn nadyagumajtsa'amp jøts adøm ja Dios nbajjtint. ²⁰ Jam idø'øn ja møk y'ity tsajpjotp ma ja Cristo jawyeen tø tyøki jøts ja tuu' tyik'awa'atst, jøts idø'øn ja jade'en xemikøjxp tø tyañ møjteetywindsøn sam ja Melquisedec.

7

Nayide'en ja Jesús tyeety'aty sam ja Melquisedec

¹ Salemit windsøn idø'øn y'ijty ja Melquisedec jøts ja tsajpjotp Dios tnideety'ajtmí. Kuts idø'øn ja Abraham wyinaty ja myidsep tø tmimajada'aky ixats idø'øn ja Melquisedec ojts y'atspaatsøyi jøts kyunuukxi. ² Jøts ja Abraham tmøøy tukpiky ja majkpikpyi pikta'aky pøni ti jaty idø'øn ja wyinaty tø t'atspiky. "Ka'pxy tiidyumbi windsøn" idø'øn ja Melquisedec y'ayuujkpiidsimy; kuts ja tniwindsøn'aty ja Salem kajp midi tyijpy "jotkujk'ajtin", ixyats ja Melquisedec wyimbidsømni "ja windsøn pøn kyajp ttamidsojkp ja øy'ajtin jøts ja jotkujk'ajtin." ³ Ka'ats idø'øn ja tyeety tyaak ja pøn, ni myigu'uk; ku dø'øn ja ñank'y ejxpaaqtí, ni kyayiknigajpxmi ja kya'axin jøts ja y'o'jkin; paty idø'øn ja Dios U'ngin t'ixy, ja teety midi xemikøjxp teety'ajtp.

⁴ Janch møjts idø'øn ja Melquisedec wyimbidsimy, ku dø'øn ja Abraham, midi adøm

ndeety'amøjkojpk'ajtyindip, ja tmøøy tukpiky ja myajkpikpyi pikta'aky midi ja wyinaty tø t'atspøjkxi ja myidsep. ⁵ Jade'en ja Moisés kyutujk yjawa'añ jøts ja teety pøn yiktso'ondaajkidi ja Leví jøts t'amido'odit ja jaa'y tukpiky ja myajkpikpyi pikta'aky, øy ja tjamigu'ugidi, uk tu'ugyi tjakojpk'atti ja Abraham. ⁶ Øts ja Melquisedec jade'en yjagateety'aty sám ja'adi pøn yiktso'ondaajkidi ja Leví, y'amidoow ja nayide'en tukpiky ja myajkpikpyi pikta'aky ja Abraham pøn wyinaty ja Dios tø tyamiwanda'agiyi ja øy'ajtin. Jøts ja Melquisedec tkunuu'kxy ja Abraham; ⁷ nipønts sa kyawa'añ, ku ja yjawanimøji pøn kunuu'kxp, jøts ka'ap ja' pøn yikunuu'kxp. ⁸ Tum oo'ktipts ja jaa'y pøn ya naxwiin tukpiky ja myajkpikpyi pikta'aky yikmøødyip, ka'apts ja Dios kyaipxy jade'en tnigajpxy ku ja Melquisedec tø y'oo'kni, nømp ja wya'añ ku ja yujky'atynim. ⁹ Nayide'en idø'øn n'ukwa'añint, øy idø'øn ja teetyløjk pøn ja Leví ñigubajk'ajtpy ixyam tjayikmuki tukpiky ja myajkpikpyi pikta'aky, kuwaní dø'øn ndejint kø'øm ttagubajtmidi ja yjade'embí nay winet ku ja Abraham tmøøy ja yja' ja Melquisedec. ¹⁰ Ja'agøjxp idø'øn ja ndejint ja ttuuñ ku ja tmøjnigojpk'aty ja Leví pøn wyinaty kaka'xpnim naxwiin, ku ja Abraham ja Melquisedec pyaatsoji.

¹¹ Ja Levíit teety idø'øn midi ja Aarón yiktso'ondaajkidi, ja' idø'øn tmøødyi ja kutujk ja Israel kajp. Kudsik idø'øn jeexyip ya'atpi teety ttukpaqattøø ja Dios pøn jaty ja kyutujk paduujnidip, ka'ats jeexyip chøjkyi jøts ja teety

jadu'uk kyaxø'økt midi tkawindsøn'ajtip ja Aarón, jøts nayide'en tyeety'attit sám ja Melquisedec.

12 Kuwaní dø'øn tyigach ja kutujk ku ja teety tyigatsti; **13** ni tu'uknimit ja teety kyabidsimy abikyajpkøjxp, sám ja nwindsøn'ajtim Jesucristo midi dø'øn jade'en yiknigajpxp jap nøkyijxpy. **14** Yikniya'wipxi ja' ku ja nwindsøn'ajtim Jesucristo taatskojpk'aty ja Judá, jøts ka'ap ja Moisés tyikutujky ku teety jam Judá etjotp pyidsø'ømdit.

15 Jawaani øyts ja ne'egi wyingaxi'iky, ku yikniyawí jøts ku ja Jesús ja jemdyeety'ajtin ñank'yejxiyi, nayide'en sám ja Melquisedec. **16** Kyø'øm møk'ajtingøjxp ja Jesucristo tpaqajty ja teety'ajtin, ja ku tmøøt'aty ja jujky'ajtin xemikøjxp; jøts ka'ap ja pyidsimy jam ja'a'y agujkp, pøn jaty idø'øn paat'ajtiyip ja teety'ajtin, sám ja kutujk ja'ayi ttanibiktaagi. **17** Pø yide'enxi ja Dios Teety ja ñigajpxyi:

Mets idø'øn xemikøjxp mdeety'atp,
jøts jade'en mdu'unt sám ja Melquisedec ttuñ.

18 Paty ja Moisés yjawyeen'ana'amín tø kyudigøy, ku ja møk'ajtin tkayaky sudso yikpadu'unt; **19** jøts niwine'enin ja ka'ochinqa'yin tø tyiktigach. Ixyamts nmøøt'ajtyindi tu'uk ja jøp'ijxy'ajtin midi øy midi møj jøts midi ja Dios xukpaajtmp.

20 Diosts idø'øn kø'øm ja y'aaw y'ayuujk tø tyaky jøts idø'øn ja nwindsøn'ajtim Jesucristo xemikøjxp tyeety'att. **21** Ja abikpyi teety, ka'ap ja jade'en tø yiktamidsokti sám idø'øn ja nwindsøn'ajtim Jesucristo tø yiktamidsøky, sám jap jaabyety nøkyijxpy wya'añ:

Pøni tø ja Dios wya'añ ka'ap ja y'aaw y'ayuujk

ja tyiktigatst, ku ñiiimy:

“Mets idø'øn xemikøjxp mdeety'ajtp,

jøts jade'en mdu'unt sám ja Melquisedec ttuñ.”

²² Paty idø'øn ja Jesús jawaani tø myøjtøki, ku ja jawaani øy ja tyeety'ajtin midi tyajkp ja nitsoojkin.

²³ Yam janch namay ja jadu'ukpi teety, jøts tum jøpwetstí y'etti ku y'ookti, wenkpits ja tyunk tmidqandip; ²⁴ ka'ats ja Jesús jade'en, nijuuni xøøw ja kya'øøky, paty ja tyeety'ajtin ja niøøn tkadukmidañ. ²⁵ Ja'agøjxpts idø'øn ja jade'en xemikøjxp tyik'awa'atspidsimy pøn jaty ja Dios t'ixaadyip, ku ja xemikøjxp yujky'aty jøts ku adøm ejtp xni'amido'owa'am.

²⁶ Ya'atpi teety'ajtpi adøm idø'øn jeky tø n'awijxyim; ja nwindsøn'ajtim Jesucristo ja' idø'øn øyja'a'y pøn tkamøøt'ajtp ja ka'øwyinmåa'ñ, ni ja pøky, pøn ja pojkipitumbi ja'a'y tø kyadapaqadyi ja ka'øchinaq'a'yin øy ja tø tjamøøtsøøni, jøts pøn ja Dios Teety møøt yikutuky. ²⁷ Tø dø'øn ja tu'ugyi ja Dios wyindsø'øk'ajtin tyika'pxi, ku ja ayo'on kø'øm tø tkupiky. Ka'ap ja jade'en tø ttuñ sám ja jadu'ukpi teetyti, pøn jabom ja Dios twindsø'jkidip jøts ja kyø'ømbøky yikmaa'kxtit, jøtsnim ix'oojk ja ja'a'y nayide'en tkugajpxti jøts ja pyøky ja wyø'atstít. ²⁸ Tum naxwii'ñit ja'a'y ja Moisés y'ana'amin yikteety'ajtpy, pøn nayide'en ja pøky øy myimajada'agiyidit; tøts yø'øbi ana'amin kyugøxi jøts ja Dios Teety ja y'aa'w y'ayuujk tø tyaky jøts ja y'U'nk, ja nwindsøn'ajtim Jesucristo, tø tpikta'aky øy tyeety'ajtpi pøn xemikøjxp ja wyø'ats'ajtin møøt y'ity.

8

Ja Jesú斯 xkugajpxindip Dios Teety wyingujkp

¹ ¿Midi'ibits idø'øn tsojkip yikxon ja'gyuki? Ja' idø'øn ku adøm ja möjteetywindsøn nmøøt'ajtyim jøts ja jam tø y'ixa'aky Dios Teety y'aga'ngyøjø'øm yikutujkpi, ² jøts ja jam tyeety'aty tsaptøjkjotp midi ja Dios Teety kø'øm tø tkøjy, ka'ap ja jaq'y ja tø ttukyikøjy. ³ Windsø'øk'ajtin, tamay'ajtin, ja' idø'øn ja teety tyundip, paty idø'øn nayide'en ja nwindsøn'ajtim Jesucristo kuwaní pyaq'atyi jøts ja windsø'øk'ajtin tmo'ot ja Dios Teety. ⁴ Ku ja nay ya jeexyip chøøni naxwiiñ, ka'ap ja yjeexyip tyeety'aty, pø jaaxi teety ya pøn jade'en ttundip sami ja Moisés wyq'añ. ⁵ Nugo agojnaxts ja abikpyi teetyti myidundiñ, tum ja' y'agojnax midi jam tsajpjotp. Ja'agøjxp ja jade'en yiknijawí ku Moisés ja Dios ñimaqayi, ku dø'øn ja wyinaty tu'uk ja tsaptøjk tyik'øyiwya'añ, ku yide'en yiknimaay: "Yikxonim x'ext, jøts nayide'en pyidsø'ømt sám tø nduk'ixy kojpkøjxp." ⁶ Ja øy'ajtin, ja tiy'ajtints adøm ja nmøjteetywindsøn myidumpy, ja'agøjxp ku ja tkugajpxy tkudani ja øy'ajtin, midi adøm ja Dios Teety kø'øm tø xamidsøjkyim.

⁷ Kuk idø'øn jeexyip nisa kya'ejxi ja jawyeen kutujk midi ja Moisés ja Dios tukajpxnajxøø, ka'ats jeexyip jadu'uk chøkyi sám ja Cristo yja' tø tnäñky'ijxyi. ⁸ Ja kuxi ja Dios tkaka'pxyjawí ja jawyeen kutujk sám ja kø'øm wya'añ jap nøkyijxpy: Yide'en ja Dios Teety wya'añ: Me'emp ja xøøw ja jumøjt
ku øts ja Israelit jaq'y jøts ja Judajit jaq'y nmo'odit jadu'uk ja kutujk pøni kyupøjktip.

9 Ka'ap ja jade'en t'ext s̄am ja' midi tø njatumí m̄øöt ja myigugajp, midi jekyip tsinaadyøø, ku øts ja nwaapidsømdi Egipto y'etjotp; kumi ka'ap ja tpadundi, paty øts ja nmajtstuttøø.

10 Yide'en yjaakwā'añ ja Dios Teety, yide'ents idø'øn ja y'ett, midi øts idø'øn ndunwajnip ja Israelit kajp:

Ndukja'gyukip øts ja øgyutujk ja'adi, jøts øts ja y'anmija'wingøjxp nbiktaajkidit. Ja'ats øts idø'øn niDios'attip, jøts øts ja ngajp'attit.

11 Ka' dø'øn pøn wyinaty ja myigu'uk niti tkadukyikyujt pøni ti dø'øn ja tyu'ump; ja'agøjxp ku øts ja wyinaty ja møy ja mutsk tø nduknijawidi jøts øts ja niduki'iyi x'ejxkaptit.

12 Nmaal'kxiđip øts ja' ja kya'ochināq'yin, jøts nijuuni øts ja pyøky ja nga'ukja'myajtsniyidit.

13 Ku dø'øn ja Dios Teety ja jemy ayuujk ja jemy winmaa'ñ tnigajpxy, mijaa'yinip idø'øn ja myijawyeembı kutujk; kuts ja tø myijaq'yini, pojın ja kyudigøøñit.

9

Ja naxwii'ñit tsaptøjk jøts ja tsajpjotpit tsaptøjk

1 Jamts idø'øn y'ijty tmøöt'aty ja jawyeen kutujk sudso yikwindsø'øgit ja Dios jam tsaptøjkjotp midi ya naxwiiñ. **2** Yide'en idø'øn y'øyiyii'ñ ja tsaptøjk ya naxwiiñ, midi dø'øn jawyeen yikpatp ku ndøjka'ant, ja' idø'øn xyøøw'ajtpy Kunuu'kxy Et, japts idø'øn y'etti ja seri adøø'yin, jøts ja pøjkpajt ma

ja kunuu'kxy chapkaaky y'etti. ³ Japts myimajtsk adiiduuky jixki'py tyañ, ja amaqayunuu'kxy et; ⁴ mājap tu'uk ja altajr midi tum amuum oori mākyoxøøy ja poom, jøts tu'uk ja mutskaqaxi midi oori nimøch mā ja kutujk yap y'ity. Japts mutskaqaxijøtpy tu'uk ja tu'jtsu'nk midi tmøøt'ajtp ja maná midi dø'øn yjøø'kxtøø ja israelit jaa'y jam abæk etjotp. Nayījap idø'øn kqaxijøtpy y'ijty ja Aarón ja tyajk midi ojts jadigojk xyimumy, jøts ja tsaā mājap kyoxja'ayø ja kutujk ja n̄i'ayuujk. ⁵ Jamts kqaxī n̄ikøjxp y'etti ja ankilistøjk ja y'agojnax, midi tyiknigaxø'ktip jøts ku ja Dios jam, jøts ja kyajnk ja ttanimu'uxtøø mā ja pøky y'ijty yikmee'kxy. Wants ya'at ja'ayī t'uknīja'wam.

⁶ Kuts idø'øn ja jade'en tø ttanibiktaagidi, winets idø'øn y'ijty ja teety tyøkidījap mijawyeen tøjkjøtpy midi Kunuu'kxy Et yiktejp, jøts idø'øn ja windsø'jkin ja yikujuky'ajtpi t'atsmo'odī pøni juuni ja kø'øm tsojkin'ajttøø. ⁷ Jøts idø'øn jøts myimajtsk tøjkjøtpy midi yiktejp Amaqayunuu'kxy Et, tuk'ojkyits ja winjumøjt ja møjteetywindsøn jøts tyøki; ja jiyujk n̄i'jpy idø'øn ja myidøjkip midi y'atswa'xpy mā ja pyøky jawyeen yikmaa'kxt jøtsnim ja jaa'y yja' nayide'en. ⁸ Yide'ents idø'øn ja Dios Espíritu Santo xukja'gyukam ku dø'øn jøts nipøn nugo kyatøki myimajtsk tøjkjøtpy mā txøøw'aty Amaqayunuu'kxy Et. Japyī ja midu'uk tøjkjøtpy ja'ayī xyumitøkidi. ⁹ Yø' adøm idø'øn n'ejxpajtin'ajtimp wine'enin naxwii'ñit jaa'y'ajtyindi, jøts nnija'wa'ant ku ja winmaa'ñ kyawa'a'ch øy ja wine'en ja wyindsø'jkin tjayika'pxtøø. ¹⁰ Ja' idø'øn ja wyindsø'jkin'ajttip

sudso kya'adyit sudso y'uuktit, jøts sudso ñank'y'øyiyidit ñankchujiyidit, sám ja møjaaq'y chınaaq'yin tyikutuky. Niwine'enin ja anmijaq'win ja tkayikwa'ats'aty. Ja'ats ja jade'en tyungunajxtip kunim ja Dios kó'om tø tyiktigach.

11 Tøts idø'ón ja nwindsøn'ajtim Jesucristo myiñ, ja'ats idø'ón ixyam tnimøjteetywindsøn'ajtp ja jemchinäaq'yin midi ya tø tyaañ. Jawaani øy idø'ón jøts jawaani tsuj idø'ón ja tsaptøjk ma dø'ón ja tyuñ, ka'ap ja jaq'y ja tkøjy, paty idø'ón ja kyanaxwii'ñit tsaptøjki. **12** Tø dø'ón ja nwindsøn'ajtim Jesucristo ñaxy yap myimajtsk tøjkjøpty midi xyøøw Amaagyunuú'kxy Et, ka'ats ja t'ukmidøjkiñi ja mutsk chiibi ni'jpy jøts ja løjch ni'jpy; kyø'om ni'jpy ja myidøjkip tuk'ojkøjxp ja'ayi, midi adøm idø'ón xemikøjxp tø xuktanitsøøjkyim. **13** Yikwachptsik idø'ón y'ijty ja pøky ja tsigiduuri ni'jpy, jøts ja tsapaxuna'jk ni'jpy, jøts nayide'en ja tsigiväki ja'am midi yiknitøødyip jam altajrkøjxp, ku dø'ón ja y'ljty ñadyaninuugyidi nikijxy jøts ja pøky jade'en tyikwa'atswa'andi xjats ja kunuu'kxin ja jade'en tpattøø. **14** Pøni jade'ents ja', jawaani kajaats idø'ón ja nwindsøn'ajtim Jesucristo ja ni'jpy yikpøkwyä'äch jøts kyunuu'kxy, pø patyxi ja Dios Espíritu Santo køjxp ñagyøyajkiyi pakwyä'äch, midi ja Dios Teety kyupijkpy, jøts idø'ón ja ni'jpy ja tyikwa'atst ja ka'øchınaaq'yin midi ja kudigø'øyin xukpaajtimp, jøts ja Dios jøts ja yikjujky'ajtpi jade'en nmimado'owin.

15 Paty idø'ón ja Jesucristo møj yik'ajot'aty ku yjemgyutujk tø tyiktso'onda'äky, pø ja'axi ja kyu'o'jkip jøts yikpøkmyaa'kxtit pøn jaty tø pyøktyundi ku ja møjaaq'gyutujk y'ljty tyuñim, jøts

ja jaa'y tpaattit ja xemikojxpit øy'ajtin, midi ja Dios Teety ttamidsøjkıyidip windi'ixip. ¹⁶ Jabi jade'enxi yiktuñ ku ja maa'y wya'kxy, jaanim ja wya'kxy ku ja jaa'y y'øøkñim. ¹⁷ Jøts ka'ap ja ayuujk mi'båat nugo myøjtøkit pøni nay jujky'ajtpnim ja kumaa'y. ¹⁸ Kuwanixi ja ni'jpy ojts chuñ xye'kxy ku ja moja'a'gyutujk cho'ondaajky. ¹⁹ Ku dø'øn ja Moisés wyinaty ja kajp tø ttukmadøy ja Dios kyutujk y'ana'amin, winets tnixajiyii'ñ tukmutsk øoxy ja ujts aay møöt ja tsajpts wet, jøts ttuktaxø'øky ja tsigini'jpy ja chiibi ni'jpy, midi nøø wyinaty møöt tø yik'adaamuky, xjats ttanixejetwidity ja kutujk nøky jøts ninduki'iyi ja jaa'y nayeide'en. ²⁰ Winets wyaañ: "Ya'at ni'jpy idø'øn tyikmøjtøjkip ja Dios kyutujk midi mee tø myiktamidsøky." ²¹ Tyaniwäl'jx idø'øn ja Moisés ja ni'jpy nayeide'en ja tsaptøjk, jøts tuki'iyi pøni ti jaty yiktundip, ku dø'øn ja Dios ja t'atswindsø'øgidi. ²² Jade'en idø'øn kyutukyi jøts ku ja ni'jpy tuki'iyi tyikwa'atst, kuts ja ni'jpy kya'ett ka'ats ja pøky yikmee'kxy.

Cristo y'ayo'ongøjxp ja pøky wya'ach

²³ Paty idø'øn chojki ja ni'jpy jøts wya'atstít ja pikta'aky yap tsaptøjkjøtpy, midi y'agojnax'ajttip ja tsajpjøtpyit tsinaa'yin. Jawaani øy pyaat'atyiyi ja tsajpjotpit'ajtin ja windsø'øgi, midi ja Cristo kø'øm tø ttuñ. ²⁴ Jøts ka'ap ja Cristo jam tyeety'ajty tsaptøjkjotp midi ya naxwiiñ ja jaa'y tø tkojti, jøts tsajpjotpit tsaptøjk ja' nugo y'awanax. Jamxi dø'øn ja tyimchajpjotp tø tyøki, ma adøm ja ixiam x'agø'dujkyim x'axajtujkyim Dios Teety wyingujkp. ²⁵ Tuk'ojkyi dø'øn ja Jesucristo ja o'jkin tø tkupiky, ka'ap ja jade'en tø ttuñ sam

ja jadu'ukpi teetywindsöndi midi dø'ón y'ijty wijnjumøjt ja'ayi tmidøjkip ja ni'ljpy jam tsaptøjkjotp jøts ni tkakø'omni'ljpyi ja'adi. ²⁶ Ka'ats idø'ón ja Jesucristo jeexyip nayide'en ttumi, tøts idø'ón ja jeexyip may'ojk y'oo'kni kuyip cho'ondaqajky ja næxwii'ñit, ka'ats ja jade'en tø ttuñ. Ixja tø kya'pxy, ixja tø tyiy ja et ja næxwii'ñit, tuk'ojk ja o'jkin ja ja'ayi tø tkupiky jøts ja pøky tuki'iyyi xemikøjxp tyikwa'atst. ²⁷ Nayide'en sami ja'a'y níduki'iyyi tuk'ojk y'oo'kti, jøts yiktiidyu'unditnim, ²⁸ nayide'ents ja Cristo tuk'ojkyi tø y'øøky, jøts may ja ja'a'y tyikwaaqjatsit ja pyøky. Kuts idø'ón wyinaty jadigojk ñankye'ejxpaaqdyiyi, ka'ap ja yikpøkwyatspi wyinaty y'ukmeni, ja' ja wyinaty ñimimpy pøn jaty ja awejx'ajtiyip.

10

¹ Ja jemgyutujk idø'ón ja' y'aga'ax ja nugo kutujk midi ja Moisés yiktaan, paty idø'ón ja kyamajada'aky níjuuni. Øy ja jiyujk ja namay tjayik'oockti wijnjumøjt, ka'ats ja pøky ja tyikwa'ach. ² Ku dø'ón ja jeexyip ja pøky tyikwa'ach, jøts ja øchinqa'yin jeexyip tyaky, tuk'ojkyits idø'ón ja jeexyip jade'en yjaty. Ka'axi ja jeexyip y'uknabyøkyja'winiyidi. ³ Kumi ka'ats ja yjade'eni pø ximija'myatstipxi ja pyøky ja'adi ku ja wijnjumøjt tjetundi ja windsø'jkin, ⁴ ja'agøjxpts ja jade'en yjatti ku ja pøky ni ja tsigini'ljpy ni ja chiibi ni'ljpy tkayikwa'ach níjuuni.

⁵ Paty idø'ón ja Jesucristo ja Dios Teety tnimaaay ku ya myiin næxwiin:

Ka'ats xtsøky'aty jøts myiktawindsø'øgit ja jiyujk,

patyxi øts tø xyikja'a'yjaty jøt øts ja ne'kx jøts øts ja
ni'jpy tø xmø'øy.

6 Ka' myikjotkujk'atyi ku ja jiyujk yjanitøøy, ni
ja wɪndso'jkin midi jayiktump jøts ja pøky
xmaa'kxt.

7 Winets ø nwaañ: “Ix Yam ø Dios Teety, jøts ø
nbadu’unt pøni ti me nmi’ana’amwampy sa
jap jaabyety nøkyijxpy y’ity.”

⁸ Ku dø'øn ja jawyeen tø tnigajpxy ku ja Dios Teety tkadajotkujk'aty ja windsø'ljin ku dø'øn ja jaa'y ja jiuyjk tjayik'ookti, jøts ku tigati tjayiktøømyidi jøts ja pyøky wya'atstø sam idø'øn ja yjagutujki.

9 Winets ja nwindsøn'ajtim Jesucristo wyaañ: "Ixyam ø Dios Teety, jøts ø nbadu'unt pøni ti mdsøjkpy." Yikudigøøptyts idø'øn ja nwindsøn'ajtim Jesucristo ja jawyeengutujk jøts ka kyø'øm wøndso'jkin ttawinguwijch. **10** Tøts adøm idø'øn ja Dios xkunuu'kxyim, pø tøxi ja nwindsøn'ajtim Jesucristo xemikøjxp tuk'ojskyi ja ñine'kx tkøyaky midi idø'øn ja Dios Teety tø tmø'øy adømgøjxp.

¹¹ Tum jade'ents ja israelit teety tundinim, nay ja jiyujk ja tyawindsø'jkidip ja Dios, øy ja poky ja nijuuni tjagayikwa'ach. ¹² Tuk'o'jkyiits ja Jesucristo ja'ayi tø y'øøky jøts adøm ja nbøkwyaaajtsindit, jøts ja jam tø y'ixa'aky yikutujkpi, Dios Teety y'aga'ngyøjø'øm. ¹³ Jamts ja y'awixy kunim ja myidsep yikpikta'akt tyekyji'py jøts ja ttekpya'an'att, ¹⁴ po tøxi ja tu'ugyi ja wyindsø'øk'ajtin ttamajada'aky ku ja kø'øm tø ñadyagidøkiyi ja Dios Teety, jøts jade'en xemikøjxp tø tyik'awa'atspidsimy pøn jaty ja kunuu'kxin tø tmø'øy. ¹⁵ Jøts ja Dios Espíritu Santots ja

kajpxy nayide'en tyiktuu'yø'øpy tyiktuu'wejts
ku wyä'ñ yide'en:

16 Midi øts idø'øn yø jaa'y ndamidsojkip, ku dø'øn
ja xøøw ja jumøjt tpaaatt, yide'en øts idø'øn ja
wyinaty nduñ.

Ndukja'gyukip øts ja ngutujk jøts øts ja nbiktaajkit
y'anmija'wingøjxp.

17 Jøts yjaakwa'ñ:

Ka'ap øts ja pyøky ja wyinaty n'ukja'myajtsniyi, ni
ja kya'øy'ajtin.

18 Paty idø'øn njä'gyuka'ant yikxon pøni tø ja poxy
xemikøjxp yikmee'kxy, ka'ats y'uktsojkniyi jøts ja
Dios Teety njäaktawindsø'jka'ant o ti jøts ja xpo-
jkpimaa'kxiint.

Møkja Dios janchja'win nbiktaajkint

19 Paty migu'uktøjk idø'øn ka' tsø'øgijawi
nwinguñøjkxindit ja Dios Teety jap tsajpjøtpy, po
tøxi ja nwindsøn'ajtim Jesucristo xkudsuna'am
xkudajxa'am. **20** Ja'ayi tsojkip jøts adøm
ja nwindsøn'ajtim Jesucristo ja yjemdyuu'
nguyø'øyint midi ttukpatp ja xemikøjxpit
jujky'ajtin, jøts midi ja nwindsøn'ajtim Jesucristo
tø awä'ats tyiktañ kyø'øm y'o'jkingøjxp. **21** Ja
nwindsøn'ajtim Jesucristots adøm idø'øn
nmøjteetywindsøn'ajtyimp jam tsajpjotp; **22** paty
idø'øn tu'ugyi ja n'anmija'win nbiktaajkint
ku ja Dios Teety n'ajot'ajtint, jøts tu'ugyi
dø'øn ja janchja'win amumjoojt nmøøt'ajtint;
poø tøxi ja xyikpøkwyajchim jøts adøm
nga'uknabyøkyja'wiña'ant, tøts nayide'en ja
nobajtin nøø xyikwajchindi. **23** Yikxonimts idø'øn
ja n'awejxit midi ja Dios tø t'agajpxuky ku adøm

ja kyutujk ja tø ngupijkyim. Pyadu'ump ja' ja y'ayuujk. ²⁴ Ja' adøm idø'øn n'ixa'ayimp sudso xem yam nnabyudøjka'ant jøts nnachojka'ant. ²⁵ Ka'ap adøm ja jaq'y chinqa'yin nyikmøjtøjka'ant pøn jaty kamendip ku nnamyujkyandi Dios ajot'ajtpi, nagyajpxjot'amøjkamp adøm idø'øn ne'egi, ixa ja nwindsøn'ajtim Jesucristo wyingtoni.

²⁶ Ku adøm kø'ømdsojkingøjxp ja Dios yja' n'ixmajtsint, ka'ats ja maa'kxujkin yikpaatt, jabi ka'axi ja abiky yiknitsokpi y'ukmenit. ²⁷ Ja'ayits adøm njøp'ejxindip pøni jade'en adøm ndsinaaq'yin, jøts ja Dios Teety ja myøktiidyu'unin nbajtint, jøts xemikøjxp ja tø'øyin xmø'øyindit midi dø'øn pyaattip pøn ja Dios tmidsep'ajttip. ²⁸ Pø nayide'enxi y'ijty yiktundi pøn tkamimadoodip ja Moisés y'ana'amin, ku namajtsk uk nidigøøk ja a'ejxnaxpi kyajpxti, kuwanits ja y'ijty y'øøky, niwine'en ja kyayik'ayo'ejxti. ²⁹ Jawaani kajaats ja pyaat'atyidi ja ayo'on pøn jaty ja Dios U'nk nugo t'uktaa'nwidejtnidip, jøts ja y'o'jkin tka'ukmøjpiktaajkniyidi midi tø yikpojkpiwa'ächidi, jøts nayide'en ja Dios Espíritu Santo tø t'ukmigajpxigøøñidi yam ja yjaba'ayøyidi. Pø ja y'o'jkinxi ja Cristo y'ejxa'anin'ajtpy ku dø'øn ja Dios Teety chojkin tø tnigajpxy, midi tø yjayikpøkwya'ächidi pøn ja ka'ukmøjpiktaajkniyidip. ³⁰ Pø nnija'wampxi ku ja Dios Teety tø wya'añ: "Øts xpaat'ajtp jøts øts ndagubattit ja pyøky; øts yø nmo'odip kija' ja y'ayo'on pøni wine'en yø pyaat'atyidi." Jøts nayide'en wyami: "Ndiidyu'ump øts ja ngajp." ³¹ Janch kawinmaañi dø'øn ja y'ayo'on'ixy

pøn ja Dios, pøn ja yikjujky'ajtpi tyukpatpy myøk'ajtingøjxp ja y'aki!

³² Kidi mee xja'dyigøy ku ja nwindsøn'ajtim yja' x'ejxidi jøts ja chinqa'yin xpadøjkidyøø, winets o sagasa xkujajtidøø ja mjanchja'win. ³³ Jam mee niwinqagin pøn ja mayja'a'y m'ejxidi ku myikta'ojeti jøts myiktatsee'kti ja mdsinqa'yin, jøts nayide'en xajotmay'ookti ja mmigu'ukti pøn o sagasa yiktundip. ³⁴ M'ayo'ejx meets ja tsumyja'a'y, jøts mimadøajk meets ja jotkujk ku ja mbikta'aky tuki'iyyi myikpøjkigyoxtøø, po mnija'wipxi meets ku jam tsajpjotp jawaani y'øybi xpøqattit midi xemikøjxp etp. ³⁵ Wan ttuñi pøni ti tuujnip, awejx'et meets ja ejtp pøni ti ja nwindsøn'ajtim to t'agajpxuky, myikmo'op meets ja kajaa. ³⁶ Tuda'aky ja Dios Teety y'ana'amin paduñ ttsøky, jøts ja tyakt pøni ti ja to t'agajpxuky.

³⁷ Pø yide'enxi ja nøky wya'añ:

Jawaani jaak'awejx'etti,
tsojk ja mye'ent ja nwindsøn'ajtim pøn ja øy'ajtin
xmø'øyimp.

³⁸ Midi'its øts idø'øn ngupijkpy, janchja'wingøjxp
idø'øn t'awixy'aty ja øy'ajtin,
pøni windsi'jkyts ja', ka'ats øts ja ndajotkujk'att.

³⁹ Ka'ats adøm nwindsølkyja'a'yandi midi
pojin yikmimajadøktip, tum ja'abixi adøm pøn
ja janchja'win ttajujky'ajtip, jøts jade'en ja
n'anmija'win xemikøjxp nyiknitsoojkindit.

11

Ti dø'øn janchja'win'ajtp

¹ Ja' dø'øn janchja'win'ajtp ku amumjoojt tu'ugyi n'awejaxint pøni ti dø'øn yikmø'øyimp jøts ku amumjoojt nmibøjkint midi nga'ijxyindip.
² Ja yjanchja'win idø'øn ja ndeety'amøjtøjk yiktakajxajkti.

³ Ja janchja'win adøm xukmibøjkimp ku ja Dios ja tsajp ja naajx jøts tuki'iyi tø tyik'øyi y'ayuujkøjxp ja'ayi, jøts ja' midi ixyam n'ijxyindip ka'ap ja y'ity te.

⁴ Janchja'wingøjxp ja Abel øy ja Dios twindsø'jkøø, yam ja Caín kajade'en, paty ja Dios ja Abel tkupijky jøts ja'agøjxp ja wyindsø'jkin tkupøjki. Ots ja Abel tø yja'oo'kni, tø ja ejxpajtin ja xemikøjxp tyiktañ ku ja janchja'win ja tmøøt'ajty.

⁵ Janchja'wingøjxp ja Enoc yiktaniwawwi ja xemikøjxpit tsinaa'yin øy ja o'jkin ja tjagapaqajty, jøts ja tka'ukpætnidi ku tja'ixaadyøø pø tøxi ja Dios ja wyinaty pyawa'aniyi. Yide'ents jap nøkyijxpy wya'añ ku ja Dios ya naaxwiiñ tyikjotkujk'ajty.

⁶ Janch tsepts jøts ja Dios nyikjotkujk'ajtint, pøni ka'ap ja janchja'win yikmøøt'aty, ja kuxi ja Dios yikpaatwa'añ, jawyeen idø'øn ja njanchja'want ku dø'øn ja jaa, jøts ku ja nayide'en tkunu'u'kxy pøn jaty ja ixaajyiyip.

⁷ Janchja'wingøjxp idø'øn ja Noé ja Dios tmibøjky, jøts tmimadøøy ku ja tyukmadooji pøni ti jaty idø'øn tunwajnip wyinaty, o dø'øn niti kyagaxi'ikñim, jøts ja bärki tyik'ø'yiyii'ñ midi yiknitso'ogip wine'enin jam tyøjkotp yjaa'y'atti. Ja yjanchja'win ja tyamøj'ajt jøts ja ttuk'ijxy pøn jaty ja pøky ttunk'ajttip, jøts nay ja'agøjxp ja Dios tyaxonda'agyi.

⁸ Yjanchja'win ja Abraham yikmadooji, ku ja Dios ojts myigajpxyi jøts ja kyajp tmajtstuujty, jøts tnidsø'øñ ja naajx ja et midi ja Dios ttamidsojki, øy ja tjaganijawi pøni ma dø'øn ñijkxy. ⁹ Ja'agøjxp idø'øn ja Abraham chinqay jam etjotp midi dø'øn ja Dios ttaniwaadsojyi ku janchja'win ja tmøøt'aty, jøts jabyøø'kxyin ja jam chinqay. O magama ja tyøjk tkojwi'dettøø sam ja tuu'yø'øbyidi. Jøts nayide'en ja y'u'nk Isaac møøt ja Jacob ttundøø, jabi nayide'enxi ja Dios ja tyamiguy'ejxitøø ja naajx ja et. ¹⁰ Ja'agøjxp ja jade'en ttuuñ ja Abraham, ku tjøp'ijxy'aty ku tyukpaattit ja kajp midi ja Dios kø'øm yik'øyip yikpaadip, ja tsajpjotpit kajp midi tu'ugyi etp.

¹¹ Nay ja janchja'win ojts ja Sara tyukmibikyi ku ja tu'uk ja y'u'nk tpaatt øy ja wyinaty tø yja'amøji kyidäkní. Pyaajt idø'øn ja y'u'nk ja ja'agøjxp ku tjanchja'a'wiyii'ñ jade'en sa ja Dios ñimaajyøø. ¹² Ots idø'øn ja ñiyaal'y Abraham yjadyimyøjaa'yini, ojts idø'øn tnigojpkteety'aty janch namay ja naaxwii'ñit jaa'y, ejxi'm maadsa', uk ejxi'm pu' meyj'agø'øm kyamachooni.

¹³ Tum oo'køjxtits yø jaal'y, ixä jade'en tø yikja'myatsti, jøts nika' ja ya naaxwiiñ yikmøøgyijxy pøni ti jaty ja Dios wyinaty tø tni'adsowi; ttuk'ejxidits ja jagamyi ja yjanchja'win midi ja Dios yakwanguijxpy jøts jade'en ttaxondaktøø, jøts ja jade'en tnankñija'widøø ku ja ya naaxwiiñ nugo ñaxti. ¹⁴ Pønts jade'en ttundip, y'ixaadyipnim idø'øn ja' tu'uk ja kajp ma tu'ugyi chinqaañidi. ¹⁵ Kuk ja ttajotmay'oo'knidi ja kyajp midi yiktændi, wimbejtitsik ja jadi gojk nay jam. ¹⁶ Kumi øgyajpts

ja jawaani ja chojktip midi dø'øn jam tsajpjotp, paty ja Dios jam a'ejxi abaqadi tyik'ity tu'uk ja kajp jøts ka'ap ja tyatsø'ødyuñidi, kajpjä'wiyidip ja'!

¹⁷ Nay ja janchja'win ja Abraham ja Dios ttukmimadooji ku myøkwınmaaq'ñ'ejxiyi jøts ja tyu'umts majnk y'amidooyiyi jøts ja Dios ja ttuktawin'oogit. Tø ja Abraham wyinaty tkupiky jøts ja tyu'umts majnk twindsø'jkin'att, o dø'øn ja Dios kø'øm wyinaty tø ñii'mxyi: ¹⁸ "Yø Isaac mets idø'øn myikmayiyip." ¹⁹ Ja'agøjxp idø'øn ja Abraham jade'en ttuuñ ku ja twinmay ku ja Dios myøk'ajtin myøji jøts tyikjujkpyøkt ja oo'kpi jaq'y. Oo'kpi agujkpy idø'øn ja Abraham ndejint ja y'u'nk wyimbijty jadigojk øy idø'øn ja yjaga'øøky.

²⁰ Janchja'wingojxp ja Isaac t'agajpxuuujky ja kunuu'kxin midi ja y'u'nk Jacob jøts ja Esaú paqadidip. ²¹ Jøts ku ja Jacob wyinaty y'ookwanı, janchja'wingojxp idø'øn ja ttami'awa'aniyii'ñ jøts ja José y'u'nk y'unal'jk tpaqattit ja kunuu'kxin. Xjats ojts wında'aky t'ajot'aty ja Dios jøts ja tyajk ojts ñadyagudijiyi. ²² Janchja'win ja José yikwajni, kuk ja israelit jaq'y pyidsø'ømdit Egípto y'etjotp, jøts tn'i'ana'ami sudso ja pyajk yiktu'unt.

²³ Janchja'wingojxpts ja Moisés ja tyeety tyaqk yu'uch yik'ejttøø tigøøk po'; ja'agøjxp ku t'ejxti ku ja janch tsuj jøts ka'ap tsø'jkidyøø ja windsøn kyutujk pøn wyinaty tø ñimy jøts ku tuki'iyi ja mutskuna'jk y'ooktit. ²⁴ Jøts nay ja janchja'win ja Moisés kaduktsojki jøts ja Egípto windsøn ñøøx ja taqk tejt ku wyinaty tø yaq'dyøjkjatni. ²⁵ Nugo ku ja nayide'en tkupijkky pøni sa jaty ja myigu'uk israelit jaq'y yiktundi, jøts ka'ap ne'egi nugo ttaxøøñ ja

naxwiiñ'ajtin midi naxp midi tigøøpy. ²⁶ Jade'en ja wyinmaqay ku ne'egi jawaani øy jøts ja Cristo o saqasaq tmijatt, midi dø'øn yiknigajpx me'emp, ka'ap ja tmøjpiktaajky pøni wine'enin jam ja meeñ jøts ja pikta'aky Egipto; ja' y'awijxpy midi ja Dios mo'oip. ²⁷ Ja janchja'win ja Moisés tyiktsoon'øø jam Egipto etjotp, ka'ap ttsø'jkiyii'ñ ja windsøn y'aki, nugo ku ja tpadunguixy ja y'øwyinmaq'ñ ejximdam ja Dios ja jeexyip tyimy'ixy.

²⁸ Janchja'wingøjxp ja Moisés tyiktso'onda'aky ja paški xøøw ku tyikutujky jøts ja israelit ja'a'y ja ni'jpy ttawinjaa'dit ja tyøjk'agaj, jøts ja yjagyoobi majnk ka'ap ja Dios Teety y'ankilis yik'oogidit sam ja Egipto ja'a'y yjajttøø. ²⁹ Janchja'wingøjxpts ja israelit ja'a'y ttanaxti ja Tsajpts Mejy ejxim ja'a'y ø'øy tø'øts naxkøjxp; kuts ja egiptit ja'a'y nayide'en tjetunwøndøø winets ja ñøjøø'kxti níduki'iyi.

³⁰ Janchja'wingøjxpts ojts ja Jericó kajp ja ñawaap kyidaqigjxy, ku ja israelit ja'a'y wixujk xøøw ja kajp tni'awidejttøø. ³¹ Jøts nayı janchja'wingøjxp ja Rahab, ja ka'ødyø'øxyøjk, ojts møøt kya'øøky pøn tkamimadoodip ja myigugajp, ku ja wyinaty øy tsuj tø twindsø'øgi ja israelit ja'a'y pøn kajptøjkidi ejxi koobi.

³² ¿Ti jaty ø njaqmadya'akp? Ka'ap ja et ja xøøw ñibaqadi ku ø nnimadyaktøkit ja Gedeón, ja Barac, ja Sansón, ja Jefté, ja David, ja Samuel jøts ja ja'a'dyi midi y'ijty ja Dios y'aaw y'ayuujk'ajtpy ku ti tnigajpxwa'añ. ³³ Janchja'wingøjxp idø'øn øy tø tmimajada'akti ja wenk kajp, jøts tiy øy tø kyudunk'atti jøts ja Dios ja pyudøjkin tø tpaaatti sa ja wyinaty tø tni'adsowi. Ja møj kaa jadi'iñi

tø t'apanmujkidi ja y'apajk, ³⁴ jøts ja møy jøøn nayide'en ø tø tmimajada'akti, jøts tsujx kumy ø kya'ookti. Jøts ø yjotmøkpøkti pøn kajotmøkti, jøts ja y'awä'ambì midsep ø tmimajada'akti. ³⁵ Jam idø'øn ja øt'øxyøjk pøn janchja'wingøjxp ja ñiyaä'y ø t'ejxpäatti jadigojk jujky.

Mayts y'oo'kmidi ayo'on agujkp, jade'en idø'øn ja ne'egi ttsoktøø jøts ka'ap ja Dios yja' t'ixmajtsidøø ja'agøjxp ku ja t'awejax'atti ja jujky'ajtin xemikøjxp. ³⁶ Jøts may nayide'en yikxon ø yiktaxe'ekti jøts ø yikwopti, jøts ja puixkuwøøñ ø yikpitaajkidi jøts ø yiksumdi. ³⁷ Jøts nayide'en ø tsäaga'ach y'oo'kmidi, uk tapoodits, jøts ø yikmøjwinmäa'ñ'ejxti, jøts tsujxkøjxp ø y'oo'kmidi; jøts ja borreegi'ak jøts ja chiibi'ak yik'ayowim tmiwidejettøø, o sagasa ja ayo'on tpaattøø. ³⁸ Ja'abi jaä'y idø'øn ø wyidetti abæk etjotp, kojpkøjxp, jøts tsäa ankjøtpy, tsäa jutjøtpy. Niwine'en ja naæwii'ñit jaä'y ja'abi jaä'y kyapäät'atyiyi. ³⁹ Ots idø'øn yø øy tsuj ø yik'ejxti yikpäatti ku janch møy ja yjanchja'win, ka'ap yø ti ø yikmo'odi pøni ti dø'øn ja Dios ø t'uknigajpxy; ⁴⁰ pø øxi ja ttaniibiktaagì kø'øm jawaani øy jøts ja y'øbyidsø'ømdit adøm møøt.

12

Ja Jesúm adøm n'ejxpajt'ajtimp

¹ Janch mayts adøm ja jaä'y nnija'wa'andi pøn jaty ja janchja'win ø tmøøt'atti jøts ja ø tnankñigaxi'igyidi. Wants adøm tmajtstuujtna'am tuki'iyi pøni ti jaty xyikjotkøjximp, jøts ja pøky nayide'en nmajtstuujtint midi

yjawi xyikpak'amujkna'amp, jøts yikxon njaākpadungojindit tudāaky ja øchinaāyin. ² Ja Jesú̄ adøm n'ejxpajt'ajtimp pøn ja janchjāwìn tyajkp jøts pøn nayide'en tjāakyik'øyip jøts tjāakyiktsujip. Tø ja Jesú̄ jam kruskøjxp y'øøky, ots ja yjatsø'ødyuñ, ja'abi o'jkin ka'ap ja tø tmøjpiktāaky, pø ñijāwipxì ja' ku ja ayo'on ja ttanaxt jøts ja tpāatt ja jotkujk'ajtin ja xondāajkin; jøts ja tø y'ixāaky yikutujkpi møøt ja Dios Teety jam y'agāngyøjø'øm.

³ Paty mee kidi mjotkixy nī mga'amutskidit, ja Jesú̄ meets ja'myats jøts ja xnīejxu'uttit ku pojkpitumbi kyøjø'øm kawinø'øn tø y'ayo'ombaqat. ⁴Ka'anim meets ja pøky xmøøtseptuñ jøts xkudaxit. ⁵ ¿Uk tø meets idø'øn ja xja'dyigøøñi sā adøm Dios Teety y'u'ngin xja'ane'emyindi? Pø yide'enxi jap jaabyety nøkyijxpy:

U'nk, kupøk ja ayo'on midi ndaniguejxpy jøts mdsināyin xyiktigatst,
jøts kidi x'ayooji ku me n'ojt.

⁶ Pø tum ja'axi øts ja chinaāyin tigach ndamidsøjkpy pøn jaty ø ndsøjkpy,
jøts ja ayo'on nmø'øy pøn jaty n'u'nk'ajtpy.

⁷ Midani meets idø'øn ja ayo'on, pø ja'agøjxpxi meets ja Dios ja mmø'øyi ku y'u'nk y'unaājkin mdsøkyidi. ¿Uk jaa dø'øn ja jāa'y pøn nijuuni ja tyeety tø kyakajpxwijy? ⁸ Pøni ka'ats meets ja Dios mgajpxwijyi sami dø'øn ja y'unk y'unaājk ja ttamidsøjkpy, mga'u'nktejipts meets idø'øn ja', wenk u'nk meets ja mdijiyi. ⁹ Nayide'enxi mutskyi ja ndeety ndaqak tø xkajpxwijyindi, jøts adøm ja y'ijty øy tsuj nmigajpxyindi, yayits

ja y'ana'amín ja yjatundi naxwiiñ. ¿Sudsots adøm idø'øn ja Dios Teety midi jam tsajpjotp ngagupøjkint ja kyajpxwejin? Pø ja jujky'ajtinxi adøm ja xukpaqtwaq'animp. ¹⁰ Ja'ayi adøm ja ndeety ndaqak xakajpxwejindip pøni sudso dø'øn ja tja'gyukidi ku ja tsinaaq'yin tiyiyi ya naxwiiñ; kuts ja Dios x'ane'emyindi, tiyts ja y'ane'emy, jøts ja' ja xani'ana'amindip sudso ja wa'ats'ajtin nbaajtint nayide'en sam ja!. ¹¹ Nipøn ja ayo'on tjanchjagatsøky ku ja yikpaatty, janch mørk ja yikjawí; pønts ja ayo'on pønts ja kastigi tpættip, ku wyejti kyajti, ja'ats idø'øn ja chinqaq'yin tiy tsuj tyikyø'ødyip, ka'ti, ka'sa, ka'ap ja tsep.

Ja ayo'on ku ja Dios kyajpxy kyayikmimadøy

¹² Yikmøkpøkti mgø' mdeky pøni tø ja y'anuu'kxyinidi. ¹³ Ixa'qdi ja tiy'ajtindi jøts ja mmigu'uk pøn ja yjanchja'win kamøktinim mba'ejxiyidit jøts ja kyatuu'tigø'ødyit, jøts ja jade'en ne'egi yjotmøkpøktit.

¹⁴ Øy tsujim ja mdsinqaq'yin xyikyø'ødyit, tuda'aky ja jaaq'y níduki'iyi mørøt mdsøønidit; ku wyinaty jade'en mgajaqa'y'atti sudsots ja Dios x'ejxit, pø ka'axi jadi'iñi nugo ñiyik'ixy ñiyikpaatty. ¹⁵ Yikxonim wanidi, ejxim xka'ukpatnidì ja kyunuul'kxin midi ja Dios pya'ayo'ajtingøjxp mmo'owajnidip, øy ja jade'en tø yja'ukwa'añ ku ja mbudøkiyidit; kidim ta'äm ujtsin mnabyikta'agyidi midi pa'ämdump jøts ni xkayiktsokmi ja mmigu'uk. ¹⁶ Kidi nugo mnamyøøt'atyidi pøni ka'adam ja xniiyaa'yidi xnidø'øxyidi, tum ja Dios yja' ne'egi mjotmay'attip; kidi Esaújin xundi pøn nugo

y'u'nk ttaguyajt ja yjagyoobi, tuktexy ja tokx ja'ayi ttagugøøy. ¹⁷ Mnijawidipxi ja nayide'en ku ja Esaú ja tyeety kya'ukmøø'ñiyi ja kunuu'kxin ku ja tja'uk'amidoonaq; øy ja wyinmaq'añ ja tja'uktayaaxnaq ni sudsø ja kya'ukyikmøøñaq ja kunuu'kxin.

¹⁸ Ka'aním meets idø'øn ja Dios myøk'ajtin nayide'en xpaajti sam adøm ndeetyl'amøj t'ejxti ku ja kojpk Sinaí ñitøowyidity. Ni ja xaachkoots meets xka'ixñim ma ja anaaw ja wiidsuk adsøljkibim wyidity, ¹⁹ jøts nayide'en ka' xmadowdinim ja pujujx midi yjawí xyiknajtimp ku ja nmado'owint, jøts nika' ja ayuujk tø xmadowdinim janch møk midi dø'øn kyamidanaadyi ja jaa'y jøts yjanuu'kxaknidì, jøts jade'en jya'ukyikmigajpxnidit. ²⁰ Ja'agøjxp idø'øn ja jade'en ku ja adsøljkibim ja kutujk yikmøødyi midi wamp: "Pøni pøn yø kojpk tyømpy pyatpy yika'tspa'ookp inet ja', uk yikumba'ookp øyi yjajiyukki." ²¹ Janch adsøljkibim idø'øn ja t'ejxti tuki'iyi, ja sa Moisés paat kø'øm wyaañ: "Xjanchyikmibejpnip øts ya'at et."

²² Ka'ats meets, ja Dios kyunuukxy'et jade'en tø xpaatti, jabi jotkujkxi meets ja Dios ja yikjujky'ajtpi y'øy'ajtin tø x'ejxi møøt ja y'ankilis kamachooni ²³ pøn ja Dios twin'øøgunajxtip. Tøts nayide'en xpaatti pøn ja Cristo tø tjanchja'wimyidi pøn ja ñits'o'ok'ajtin abaqadi awejxnidip. Ja Dios meets idø'øn tø xwingunøjkxiidi midi dø'øn niduki'iyi ttiidyungøxp, jøts ja øyjaq'añ'y'oo'kpi y'anmjajawin midi ja Dios jam møøt chïnaañidi, nayide'en meets ja møøt ja

winmäa'ñ xyikyø'øñidi. ²⁴ Jøts ja Jesúś tø xpøtmidi pøn jam Dios Teety wyingujkp xkugajpxindip pøn ja ñi'jpy xnitanaqal'yindip. Ka' xukpøky'ajtyim ja y'o'jkin, ja maa'kxujkin ja ne'egi yajkpy jøts ka'ap ja Abel y'o'jkin jade'en.

²⁵ Paty idø'øn yikxon x'ejxtit jøts ja kyajpxy y'ayuujk xku'oojkidit, pø kuwanixi ja y'ayo'ombaqattí pøn jaty ja Dios kyugajpxy tkamimadoodøø. Jawaani kajaats adøm xpaqt'ajtint ja ayo'on, pøni ka'ap adøm ja Dios kyajpxy nmadooja'am ku adøm ja tsajpjotp kø'øm xjamigajpxyim. ²⁶ Ojts idø'øn ja møk ujx ñajxy ku ja Dios kyajpxy jam Sinaí kojpkøjxp. Yide'en ixyam ja y'ayuujk wya'añ jadigojk: "Ku øts wyinaty jadigojk ja ujx nyikmiñ ka'ap ja naajx ja'ayi y'adø'øtst, nayıde'enxi ja tsajp y'adøtsmit." ²⁷ Ku dø'øn ja Dios wya'añ ku tyik'adø'øtst ja'ayi jadigojk tuki'iyi, ja' idø'øn ja tyijpy ku ja tuki'iyi tyikudigø'øty midi jaty jawyeen tø tyik'øyi. Ka'ats ja sa yjatttit midi xemikojxp ja chinqaqal'yin tø yiktanibiktaaqgi. ²⁸ Ja'abi øy'ajtints adøm idø'øn ja Dios tø xamidsøjkyim, ka'ats idø'øn ja nijuuni sa yjatt, xemikojxp idø'øn ja y'ett. Paty adøm ja Dios ngajxajkint, jøts øy tsuj nwindsø'jka'ant pøni sa dø'øn ja pyaqt'atyi jøts pøni sa dø'øn ja ttsøky; ²⁹ pø ja' kuxi adøm ja nDios jade'en yikwindigøy sami jøøn.

13

Sudso tsinaaq'yingøjxp ja Dios nwindsø'jka'ant

¹ Kidim xja'dyigøydi, ejtpim mnachokidit xem yam Cristo køjxp. ² Kidim xja'dyigøydi, jøts ejtp xtøjkmo'odit pøn jaty mdøjkjotp ja'ttip, pø mayxi

jade'en tø yjətti ku ja jabyøø'kxy ja tyikpoo'kxti,
ja Diostam idø'øn ja y'ankilis ja yikpoo'kxtip øy ja
tjaganijawidi.

³ Nayide'en ja tsumyja'a'y xja'myatsttit ejximdam
meets jeexyip mdsumyi. Ja'myatsti pøn jaty ja
chinqa'yin tø tkuwanjatidi jabı mnija'widipxi pøni
sa dø'øn ja'abi ayo'on.

⁴ Yikxonim x'ejx'ettit m'amajstk'ajtin jøts øy tsuj
mnamyøøt'atidit, tyiddyumpy ja Dios ja wyinaty
pøn jaty namyøøt'atidip jadi'iñi yam ja tkaniyaa'yí
uk tkanidø'øxyi.

⁵ Kidi ja meeñ ni ja pikta'aky nugo
mganadyapikmyo'ojidit; tajotkujk'atti pøni ti
jam mmøøt'ajtip pø tøxi ja Dios wya'añ: "Nijuuni
me ngaja'dyigø'øty, ni nga'ixmatst." ⁶ Paty adøm
nwaa'anint jotkujk:

"Ja ndeety'ajtim øts idø'øn xpudøjkip,
ka'ap øts ja ndsø'øgit pøni sa xunwa'añ tu'uk ja
ja'a'y."

⁷ Kidi xja'dyigøydi pøn jaty tø mgajpxwiji yidi jøts
ja Dios y'ayuujk tø mdukmadøyidi; pawinmaydi
sa ja chinqa'yin tø tyikøxti tyikubatti, jøts tundi
jade'en sa ja yjanchja'win ja'adi.

⁸ Tu'ugyi dø'øn ja Jesucristo y'ity, nay ja' jekyip,
nay ja'ats ixyam, nay ja'ats wyinaty xemikøjxp
ejtp. ⁹ Paty idø'øn xkamibøktit pøni ti jaty abiky jøts
tigach mjayiktukmadoodip. Dios y'øy'ajtingøjxpxi
ja anmija'win y'øy'aty jøts ka'ap ja ja'agøjxp ku
yikpaduñ sudso kya'pxy ja ka'ayin ja uujkin,
jabı nijuuni xi ya'atpi tsinqa'yin ja øy'ajtin tø
tyukpaadyidi pøn jaty ja øy tjanchjabadundip.

10 Jawaani øy adøm nwindsø'jkin jøts ka' mibaat twindsø'jkin'attit ja møjteetywindsøndi pøn ja møja'a'gyutujk tyiktundipnim. **11** Ku ja møjteetywindsøn tyoxti ja jiyujk ni'jpy Amaagyuu'kxy Tøjkjotp jøts ja pøky wya'atst, kajp pa'am ja jiyujk nñne'kx ja tyiknøjkxti jøts ja jam tyiknitøödyi. **12** Nayide'ents idø'øn ja Cristo kø'øm y'ø'jky kajp pa'am jøts ja naxwii'nít jaa'y ttagunu'u'kxy ja kyø'øm ni'jpy. **13** Wants t'ixmajtsnandi ja mója'a'gyutujk jøts ja Cristo n'anøjkxandit, øy ja sa njaguwanjajtandi sam ja yajaty. **14** Pø ka'axi adøm ya naxwiin ja tsinæ'a'yin xemikøjxp nmøøt'ajtyindi, n'ixæ'ayindipnimxi adøm ja' midi dø'øn me'empnim ja'atpnim. **15** Ja Jesucristo adøm ja y'o'jkin xpudøjka'amp jøts ja Dios Teety ejtp nyikjotkujk'ajtint ku ja kyø'øm U'nk ja ndawindsø'jka'ant; jøts nayide'en ja Dios ja n'aqw ja n'ayuujk ndadaxondaqjkint. **16** Jøts kidi xja'dyigoydì ku ja Dios nayide'en twindsø'jkinjawí ku ja mbikta'aky xem yam mnadyabudøkiyidi.

17 Mimadowdi pøn jaty mgajpxwejidi; pø ja'axi dø'øn m'anmija'win t'ejx'ejtip jøts ñija'widip ja'ku ja Dios ja wyinaty nay ja' tyamachidi. Pudøkidi jøts jotkujk mmøøtunidit, kidi ayowim xundi, pø ni meetsxi wyinaty jotkujk mgatsønni.

18 Ni'amido'ojik øøts, nibøktso'owik øøts, nitixi ngapøkyjawí jøts jade'en øøts ja ndsojkin wya'añ ku ja n'anmija'win wa'ats jade'eñim y'ett. **19** Tundi may'ajt jøts øts jawaani møk xni'amidoowidit jøts wyinaty nnabyaatkojma'andi tsojk.

Yikyajkp ja kunuu'kxin jøts ja kajpxpoo'kxin

20-21 Ja Dios Teety, pøn ja øy'ajtin tyajkp, ja' mgunuu'kxidip mguwa'anidip, jøts nwindsøn'ajtim ja y'o'jkin mdabudøkiyidit jøts øy tsuj mdsøønidit mdanidit jøts ndungøjxindit pøni ti tø xamidsøjkyim. Mutsk borreegi u'ngin adøm idø'øn ja nwindsøn'ajtim Jesucristo x'ejx'ijtyindi pøn ja ñi'jpy tø tyaky jøts ja Dios Teety kyajpxy tø tyik'adujki, pøn adøm idø'øn xkøjø'ømit'ajtimp, øy ja ti xmø'øyint pøni ti jaty ja xamidsøjkimp. Øy'ajtin agujkp ja Cristo xemikøjxp y'ett. Jade'en idø'øn ja y'ejxi.

22 Migu'uktøjkti, tuda'aky waani ya'at nøky xpa'ejxtit jøts xja'gyukidit ti dø'øn nda'ana'amdip. Winmadowdi waani ya'at ayuujk, øy idø'øn yø wine'en kyidyimgyajaaji. **23** Nijawidi ku adøm nmigu'uk Timoteo tø pyuxøjktøjkpiidsimy; pøni nabyaajtip øø pojin, nmøøtnøjkxp øts ja wyinaty.

24 Kajpxpoo'kxti pøn jaty m'ana'amidip jøts niduki'iyi ja janchja'wibitøjkti. Nayide'en mguejxyidi ja kajpxpoo'kxin ja Italiit jaaq'y.

25 Mbøattip ja Dios kyunuu'kxin niwine'enin jam mdsøønidit. Jade'en idø'øn ja yjatt.

**Ja øgyajpxy ja ømyadya'aky midi xukpaajtimp
ja nits'o'ok'ajtin
New Testament in Mixe, Tlahuitoltepec
(MX:mxp:Mixe, Tlahuitoltepec)**

copyright © 1987 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mixe, Tlahuitoltepec

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mixe, Tlahuitoltepec [mfp], Mexico

Copyright Information

© 1987, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mixe, Tlahuitoltepec

© 1987, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

xli

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022
422dcf73-46a5-5403-b423-8406ed76ac1d